

Jovana Milovanović
Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

IZLOŽBA *GEO STRATEGIC* MRDJANA BAJIĆA: *SKULPT(OTEKT)URA* IZMEĐU INDIVIDUALNOG I KOLEKTIVNOG

U periodu između 30. aprila i 30. maja 2015. godine je u galeriji G12 HUB u Beogradu održana samostalna izložba umetnika Mrdjana Bajića pod nazivom *Geo Strategic*. U okviru izložbe su predstavljeni recentni radovi ovog umetnika, nastali tokom proteklih godinu dana. Mrdjan Bajić je rođen u Beogradu 1957. godine, gde je završio osnovne i postdiplomske studije na Vajarskom odseku Fakulteta likovnih umetnosti u klasi profesora Jovana Kratohvila. Nakon više studijskih boravaka u Parizu, umetnik 1997. godine postaje profesor na Vajarskom odseku Fakulteta likovnih umetnosti, gde i danas predaje. Bajić je predstavljao Republiku Srbiju na Bijenalu umetnosti u Veneciji 2007. godine, a o njegovom je radu do sada izdato više monografskih publikacija.

Izložba je podeljena na dve celine koje karakteriše objedinjenost različitih radova na nekoliko kontekstualnih nivoa. Okosnicu *radnog dela* postavke čine tri skulptorska projekta, koje povezuje to što su predstavljeni u različitim stupnjevima procesa umetničkog stvaranja. Osim toga, projekti su u međusobno specifičnom odnosu, koji se prepoznaje u različitom stepenu materijalne uslovljenosti. Time nam umetnik ukazuje i na ekonomsko-finansijski aspekt umetničkog dela, koji je kroz čitavu istoriju umetnosti bio značajan faktor nastanka umetnosti, iako često zanemarivan prilikom proučavanja. Prvi projekat, koji nosi naziv *Dunav*, je u galerijskom prostoru prisutan posredstvom dokumentacije planiranja, projektovanja i izvođenja radova, što je uslovljeno nemobilnošću rada budući da se nalazi u privatnom vlasništvu

Mrdjan Bajić, *Projekat Dunav*, postavka rada u okviru izložbe *Geo Strategic*, Galerija G12 HUB, Beograd, 2015.
Fotografija: ljubaznošću umetnika.

i da je izveden u Slankamenu na obali Dunava. Umetnik je želeo da ovaj projekat, putem dokumentarne prezentacije, uvrsti u niz nedavno izvedenih projekata, ali i da istakne odlike naručenog rada, do čijeg je koncepta došao u razgovoru sa naručiocem. Drugi projekat iz ovog niza nosi naziv *Žvezda* ili *Andeo* i raden je za Umetničku galeriju *Nadežda Petrović* u Čačku, a u galerijskom prostoru 12 HUB je predstavljen u nemontiranom obliku, odnosno pripremljen za transport u Čačak. Umetnikova ideja bila je da rad ostavi u demontažnom stanju usled činjenice da nije bio namenjen zadatom izložbenom prostoru, već drugom – sasvim određenom. Ovim činom, Bajić nas upoznaje sa još jednim radom, na specifičan način ističući relaciju između skulpture i prostora namenjeno za njeno izlaganje, što je vrlo značajna karakteristika u razmišljanju o skulpturi i njenoj funkciji, odnosno nameni kroz istoriju umetnosti. Treći projekat, na osnovu čijeg naziva je cela izložba nazvana *Geo Strategic*, direktno se nadovezuje na prethodni projekat čija je finansijska realizacija omogućila otpočinjanje ovog projekta. U trećem projektu izostaje učešće naručioca i neposrednog investitora, čime umetnikova ideja ostaje u potpunosti slobodna i neuslovljena, ali finansijski aspekt dela biva određen umetnikovim honorarom za prethodni rad namenjen čačanskoj galeriji. Sposobnost Mrđjana Bajića da se bavi aktuelnim geo-političkim pitanjima, odnosima snaga i međusobnom zavisnošću, do krajnjih granica biva izražena u ovim skulptorskim projektima, isto kao što način na koji su projekti predstavljeni u datom galerijskom prostoru ukazuje na autentični izraz Bajića, ne samo kad je u pitanju produkcija umetničkog dela već i njegova prezentacija. Prikazom različitih faza procesa nastajanja umetničkog dela, umetnik omogućava publici da bude upućena u sve njegove faze, čime je uključuje u proces umetničke produkcije i prevazilazi koncept izlaganja dovršenog umetničkog

dela, time određujući publiku aktivnim, a ne pasivnim učesnikom u njegovom stvaranju. Ovaj deo izložbe osmišljen je kao *radni*, dok je drugi deo osmišljen kao *izložbeni* deo postavke.

U izložbenom delu je predstavljeno deset skulptura srednjih dimenzija, koje mogu biti shvaćene na dva načina: kao dovršena umetnička dela i kao predlošci za izvođenje monumentalnih skulptura, što je takođe odlika dosadašnjeg rada Mrđjana Bajića. Umetnik

Mrđjan Bajić, postavka izložbe *Geo Strategic*, Galerija G12 HUB, Beograd, 2015. Fotografija: ljubaznošću umetnika

je jasno naznačio da još uvek nema razrađen plan šta će biti sa tim skulpturama, da li će one biti izvedene u znatno većem formatu ili će ostati u formi „modela“ u kakvom smo imali priliku da ih vidimo u okviru ove postavke. Izložbeni deo obuhvata skulpture čija tematika ne odstupa od ranijih umetnikovih radova, koji sukobljavanjem tradicionalnih skulptorskih materijala (kao što je, na primer,

mermer) i neskulptorskih materijala, kao što su različiti predmeti iz svakodnevne upotrebe ili pak predmeti koji su umetnički već uobličeni, uspeva da približi posmatrača umetničkom delu i omogući mu dublje razumevanje umetnikove namere. Polaznu tačku za koncipiranje ovih radova umetnik nalazi unutar okvira delovanja, kako globalne tako i lokalne politike. Rad pod nazivom *Sirija* referira na aktuelne događaje na Bliskom istoku, dok veliki broj radova proističe iz okvira lokalnog sećanja na period bivše Jugoslavije. Odjeci bliske istorije, jasno prepoznatljivi u Bajićevim radovima, istovremeno aktivno participiraju ne samo u svesti umetnika već i u svesti velikog dela publike. Radovi ove tematike čine većinu, a najupečatljiviji motivi sa čijim se značenjima poigravaju su simboli poput Mikija Mause, automobila poznatog kao „fića“, te makete zgrade iz novobeogradskih blokova, ali i dečije igračke. Navedeni motivi pripadaju korpusu mikrokosmosa svakodnevnog života tokom poslednjih decenija 20. veka u Srbiji, što ističe Bajićev potencijal da individualno iskustvo veže sa kolektivnim iskustvom, ne odričući se sopstvene autentičnosti u „gradnji“ *skulptotektura*, odnosno skulpture i skulptorskih projekata. Vizuelni mediji u slučaju Mrdjana Bajića i izložbe *Geo Strategic* iznova potvrđuju svoju moć da postave pitanja koja sa mikro nivoa prelaze na makro nivo, navodeći posmatrača da se zapita o sopstvenom mestu, kako u globalnom, tako i u lokalnom sistemu, inicirani indirektnom društveno angažovanom porukom Mrdjana Bajića.